

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 4/2013 rd

Statsrådets redogörelse om ramar för statsfinanserna 2014—2017

Statsrådets redogörelse till riksdagen om komplettering av statsrådets redogörelse 27.3.2013 om ramar för statsfinanserna 2014—2017 (SRR 3/2013 rd)

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 10 april 2013 statsrådets redogörelse om ramar för statsfinanserna 2014—2017 (SRR 3/2013 rd) och statsrådets redogörelse om komplettering av statsrådets redogörelse 27.3.2013 om ramar för statsfinanserna 2014—2017 (SRR 4/2013 rd) till finansutskottet för beredning och bestämde samtidigt att de övriga fackutskotten får lämna utlåtande till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- budgetråd Jouko Narikka, konsultativ tjänsteman Markku Nissinen och finansråd Elina Pylkkänen, finansministeriet
- kanslichef Päivi Nerg och ekonomidirektör Jukka Aalto, inrikesministeriet

- utvecklingschef, kommunalekonomi Sanna Lehtonen, Finlands Kommunförbund
- planerare Jussi Päiviö, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- förhandlingsdirektör Harri Sirén, Löntagarorganisationen Pardia rf
- förhandlingschef Markku Nieminen, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- avdelningschef, statens arbetsmarknadsdirektör Teuvo Metsäpelto, finansministeriet
- arbets- och näringsministeriet
- Nödcentralsverket
- Polisstyrelsen
- centralkriminalpolisen
- rörliga polisen
- skyddspolisen
- Tullen
- gränsbevakningsväsendet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Kommunekonomin

Kommunekonomin hör till ramperiodens stora frågor inom utskottets behörighetsområde. Utvecklingen uppges 2012 ha varit klart sämre än vad man räknat med. Enligt kommunernas och samkommunernas bokslutsprognoser minskade det sammantagna årsbidraget i kommunerna till 1,7 miljarder euro mot att ha varit 2,5 miljarder euro året innan. Den skrala utvecklingen beror på att omkostnaderna steg snabbare än väntat och ökningen i verksamhetsintäkterna sackade. Skatteintäkterna ökade också något mindre än vad man kalkylerat med. Dessutom fortsatte den kraftiga skuldsättningen inom kommunsektorn.

Bokslutsprognoserna för 2012 visar att årsbidraget (euro/invånare) minskade i alla storleksgrupper av kommuner. Skillnaden mellan olika stora kommuner krympte från det föregående året. Antalet kommuner med negativt årsbidrag ökade från 33 (år 2011) till 63 (år 2012). Också antalet kommuner med en hårt trängd ekonomi ökade och tros öka ytterligare de närmaste åren.

Utskottet konstaterar att de ekonomiska utsikterna i kommunerna är oroväckande. Enligt redogörelsen innebär utvecklingen 2012 i kombination med den svaga ekonomiska tillväxt som förutspås för de närmaste åren och nedskärningarna i statsandelarna att kommunekonomin fortsätter gå på minus om omfattande anpassningsåtgärder inte vidtas.

Som kommunekonomin förefaller utvecklas ökar trycket på att höja kommunsattesatsen kännbart. Ett annat hot mot kommunekonomin på medellång sikt är att räntenivån stiger, skulderna ökar och räntemarginalerna höjs. Dessutom utövar den åldrande befolkningen ett fortsatt växande tryck på samhällsekonomin och kommunekonomin och visar med all önskvärd tydlighet hur nödvändigt det är med reformer som höjer basservicens produktivitet.

Att stabilisera de offentliga finanserna är en stor utmaning i tider av långsam ekonomisk till-

växt. Kommunerna är en del av de offentliga finanserna och de är vid sidan av staten en viktig aktör för att få balans i ekonomin. Med hänsyn till det ekonomiska läget och hållbarhetsunderskottet är det på sin plats att även kommunerna är med och balanserar upp de offentliga finanserna. Samtidigt är det viktigt att kommunerna, utan att riskera tillgången till basservice, vinnlägger sig om att förbättra effektiviteten och resultatet i den offentliga servicen.

År 2014 kommer de kalkylerade statsandelarna inklusive utjämningsposter inom statsandelsystemet att uppgå till ca 9,6 miljarder euro, året därpå till ca 9,7 miljarder euro och 2016 respektive 2017 ca 9,6 miljarder euro. Statsandelarna ökar bl.a. till följd av att statsandelarna för kommunal basservice indexjusteras och åtgärder vidtas för att utveckla vården och omsorgen. Statsandelen för kommunal basservice har nivåbestämts med hänsyn till de nedskärningar regeringen enades om under rammanglingen våren 2012. I rambeslutet i mars 2013 drog regeringen ytterligare ner på statsandelarna, 237 miljoner euro 2014, 175 miljoner euro 2015, 215 miljoner euro 2016 och 265 miljoner euro 2017. För att systemet ska fungera är det ändå enligt utskottet väsentligt att statsandelen till kommunal basservice minskas genom ändring av procentsatsen, för då blir effekten mätt i euro per invånare lika stor för varje kommun.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att rambeslutet bjuder på lösningar som ökar kommunernas skatteinkomster. Avkastningen från avfallsskatten tillfaller från och med 2014 kommunerna. Dessutom stärks kommunernas skattebas när grunderna för fastighetsvärdering ses över som ett led i en partiell reform av fastighetsbeskattningen. Vidare fortsätter den förhöjda utdelningen av samfundsskatten 2014 och 2015.

Kommunerna kommer också att i enlighet med regeringsprogrammet få full kompensation för de ändringar i beskattningsunderlaget som påverkar deras skatteinkomster. När det gäller förvärvs- och kapitalinkomster sker kompensa-

tionen via statsandelssystemet. Kompensationen bygger på en statisk uppskattning av skatteinkomsterna i euro. Kommunerna kommer att kompenseras för de ändringar i samfundsskatteinkomsterna som de ändrade skattesatserna förorsakar. Det sker genom att justera utdelningen till kommunerna. Kommunerna kompenseras för ändringen i samfundsskattegrunderna genom att utdelningen till dem ändras med koefficienten 24,5/20. Uppskattningen i euro av skatteinkomsterna saknar då helt relevans och kompensationsbeloppet blir alltid rätt. Ändringarna i samfundsbeskattningen (slopade skattestöd), där man endast uppskattat hur mycket samfundsskatteinkomsterna stiger i euro, ställs i relation till utdelningen till kommunerna så att ändringarna i skattegrunderna inte påverkar kommunernas skatteinkomster.

Nettoeffekten på kommunekonomin av de beslut som fattades under rammanglingen blir i snitt -90 miljoner euro per år under ramperioden, konstaterar utskottet.

I det rådande ekonomiska läget är det ingen lätt match för kommunerna att klara av alla nuvarande uppdrag. Utskottet inskräper att kommunerna inte får påföras nya uppgifter eller deras nuvarande uppgifter utvidgas, om inte staten i linje med regeringsprogrammet bidrar till finansieringen av mer än hälften av de faktiska kostnaderna. De kostnadseffekter som eventuella ändringar i uppgifterna för med sig bör bedömas noggrant utifrån principerna för god lagberedning. Dessutom är det viktigt att se till att reformerna följs upp.

Enligt en kartläggning gjord i januari i år har kommunerna 535 lagfästa uppgifter. Beslutet under rammanglingen att 2014—2017 genomföra ett åtgärdsprogram för att gallra bland de skyldigheter som följer av dessa lagfästa uppgifter är enligt utskottet värt att notera. Ambitionen är att man 2017 ska ha fått ner kommunernas och samkommunernas omkostnader med totalt en miljard euro.

Den pågående kommunreformen ska ta tag i de stora frågorna i kommunekonomin. I kommunreformen ingår också en översyn av statsandelssystemet och en totalrevidering av kommu-

nallagen. Det är angeläget att kommunerna får det stöd regeringen utfäst sig att ge i kommunreformens alla faser, menar utskottet. Kommunerna kommer enligt rambeslutet att stödjas genom konkreta spetsprojekt som rör bl.a. förändringsledarskap vid kommunsammanslagningar, it-förvaltning och planer för att balansera upp ekonomin. Dessutom blir det fråga om utvecklingsprojekt kring närservice och närdemokrati.

Vidare kommer styrningen av kommunernas makroekonomi att utvecklas. För att stärka baserviceprogramprocessen och få fram en ny infallsvinkel på de kommunfinansiella ramarna ska finansministeriet enligt redogörelsen tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att bereda åtgärder anpassade till totalreformen av kommunallagen, reformen av statsandelssystemet och beredningen av finanspolitisk lagstiftning. Utskottet tror att det här kan förbättra det ekonomiska läget i kommunerna på sikt.

Synpunkter på den inre säkerheten

I rambeslutet ingår upphandlingen och ibruktandet av ett gemensamt fältledningssystem för säkerhetsmyndigheterna plus extra anslag för driftsutgifterna för nätsäkerhetsprojektet 2014. Utskottet påpekar att någon lösning inte givits på hur behovet av tilläggsanslag för it-system för vitala funktioner inom offentlig förvaltning ska tillgodoses. För inrikesministeriets förvaltningsområde är det absolut nödvändigt att få pengar för driftsutgifterna för tjänsterna inom säkerhetsnätet och anknytande kritiska it-system, inklusive myndighetsradionätet. Exempelvis det nya it-system som kommer att tas i bruk 2015 vid Nödcentralverket stöder sig på dessa tjänster. Därför behöver beslut tas med det snaraste om extra anslag för tjänsterna.

Utskottet ser med tillfredsställelse att gränsbevakningsväsendet får mer resurser. Gränsbevakningsväsendet genomför ett ekonomiskt anpassningsprogram. Dessutom bereder det sig tillsammans med andra myndigheter vid gränsstationerna, bl.a. tullen, på en rejäl ökning i gränsövergångstrafiken genom att utveckla verksamheten vid gränsövergångsställena. I det sammanhanget bör hänsyn också tas till effekter-

na av en eventuell visumfrihet mellan EU och Ryssland. För att den ökande gränstrafiken ska kunna hanteras behövs det en ny gränsinfrastruktur, adekvata personella resurser och smidiga trafikarrangemang. Visumfriheten skulle ge verkningar också för andra myndigheter som arbetar med inre säkerhet, exempelvis polisen.

Utskottet betonar viktigen av att polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet samarbetar kring bekämpningen av grov och internationell brottslighet. De här myndigheterna har också annat samarbete som är av extra stor betydelse för vardagssäkerheten och brottsbekämpningen inte minst i glesbygden. Garantier för adekvata resurser är alltså viktiga också av den orsaken.

Enligt rambeslutet är ambitionen att bevara polisens serviceförmåga och verksamhetskvalitet i brådskande uttryckningar och brottsutredningar samt i tillståndsförvaltningen och trafiksäkerhetsarbetet på nuvarande nivå. Skyddspolisen får ett årligt tilläggsanslag på 1,6 miljoner euro för effektivare terrorismbekämpning. Riksdagen behandlar för närvarande en proposition

(RP 15/2013 rd) med anknytning till strukturreformen inom polisen. Utskottet går i det sammanhanget närmare in på polisens kapacitet och resurser.

Fortsatta effektiviserade åtgärder kommer enligt rambeslutet att sättas in mot den svarta ekonomin. Utskottet noterar med tillfredsställelse att regionförvaltningsverken och skatteförvaltningen får mer pengar för det ändamålet. Bekämpningen av den svarta ekonomin sker på bred samarbetsfront med arbetarskyddet, skattemyndigheten och bl.a. brottsbekämpningsmyndigheterna och justitieförvaltningen som aktörer. För att samarbetet ska vara effektivt och bära frukt är det angeläget att samordna myndigheternas arbete och resursplanering, understryker utskottet.

Ställningstagande

Förvaltningsutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 3 maj 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pirkko Mattila /saf
vordf. Maarit Feldt-Ranta /sd
medl. Heikki Autto /saml
Jussi Halla-aho /saf
Rakel Hiltunen /sd
Reijo Hongisto /saf
Risto Kalliorinne /vänst
Mika Kari /sd
Elsi Katainen /cent

Timo V. Korhonen /cent
Antti Lindtman /sd
Markus Lohi /cent
Outi Mäkelä /saml
Tapani Mäkinen /saml
Markku Mäntymaa /saml
Osmo Soininvaara /gröna (delvis)
Ulla-Maj Wideroos /sv.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

Vi Sannfinländare är ytterst oroliga för hur ramarna för 2014—2017 kommer att påverka vårt samhälle.

Vi motsätter oss planer som försämrar villkoren för domstolarna och åklagarväsendet. Nedskärningarna som drabbar åklagar- och rättsväsendet utgör ett hot mot likabehandlingen av medborgare. Risken är att bara de får rättvisa skipad som bor på rätt ställe i förhållande till rättmyndigheterna och som har råd att till och med resa längre bort för förhör och rättegång.

Regeringen planerar att skära i polisens resurser för förundersökning och det hämmar också kampen mot svart ekonomi. Även om regeringen ökat resurserna för bekämpning av svart ekonomi, måste de ses som inadekvata i och med att polisens reducerade förundersökningsresurser lämnar fältet fritt för den svarta sektorns aktörer när polisen måste koncentrera sina resurser på annan förundersökning. Genom denna åtgärd skänker staten bort skatteinkomster till ett belopp av uppskattningsvis 4,5—6 miljarder euro.

Gränsbevakningsväsendet spelar en viktig roll för säkerheten och lagövervakningen i vårt land. Sannfinländarna anser att Gränsbevakningsväsendet bör beviljas mer pengar i kommande ramar. Finlands roll som EU:s gränskontroll i öst och en eventuell visumfrihet med Ryssland under de närmaste åren innebär att gränsbevakningen behöver få mer resurser.

Vi Sannfinländare godtar arbetskraftsinvandring och att människor i verklig nöd får hjälp. Däremot ser vi kritiskt på s.k. asylturism. Regeringen måste under ramperioden effektivisera be-

handlingen av ansökningar om asyl och familjeåterförening. Målet bör vara att få ner invandringskostnaderna genom att så snabbt som möjligt rensa kön på ogrundade ansökningar; det här gagnar såväl samhället som de som är i verklig nöd.

De planerade nedskärningarna i kommunernas statsandelar drabbar kommunerna hårt, låt vara att en viss compensation sker. Just nu råder det obalans mellan kommunernas uppgifter och tillgängliga pengar. Staten har år efter år pådyvlat kommunerna nya uppgifter och nya krav. Äldreomsorgslagen är ett exempel på de nya uppgifter och krav som åläggs kommunerna utan att de får något ekonomiskt stöd. När äldreomsorgslagen behandlades föreslog Sannfinländarna att tillräckliga resurser avsätts för kommunerna för att genomföra lagen. Men att så inte sker kan regeringen och Centern ta den tvivelaktiga äran för.

Med sina utvecklingsåtgärder åderlåter regeringen samhället, kommunerna och människorna i vårt land. För närvarande har kommunerna praktiskt taget inga chanser att utveckla sin verksamhet; de kan bara reagera på allt det negativa regeringen öser över dem. I praktiken handlar det om att säga upp och permittera folk inom hela kommunsektorn.

Avvikande mening

Vi förslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 3 maj 2013

Pirkko Mattila /saf
Jussi Halla-aho /saf
Reijo Hongisto /saf

AVVIKANDE MENING 2

Motivering

Centerns utskottsgrupp anser att regeringens kommunpolitik och rambeslutet för 2014-2017 är en katastrof för den kommunala ekonomin och servicen. Regeringen fortsätter att årligen fram till ramperiodens slut göra rekordstora nedskärningar i de för kommunala tjänster öronmärkta statsandelarna. Det oaktat påförs kommunera varje år nya lagfästa skyldigheter. Regeringen har i två år velat hit och dit med sina kommun- och hälso- och sjukvårdsreformer och fått stopp på förnyelse- och utvecklingsarbetet ute i kommunerna, spolierat förtroendet mellan staten och kommunerna med sitt självsvåldiga agerande och sått split mellan centrumstäderna och rand- och landsortskommunerna. Den har inte kunnat belägga att jättekommunerna genererar ekonomiska och funktionella fördelar. Utan att blinka står den i beråd att köra ner de likvärdiga kommunala bastjänsterna och göra slut på den kommunala självstyrelsen.

Reformen av polisförvaltningen, det s.k. Pora 3-projektet, är överoptimistiskt vad förväntade effekter gäller och ger inte polisen extra resurser för arbetet ute på fältet. Man kommer redan inom kort att bli tvungen att reducera antalet patrullerande poliser när anslagen är som de är. Regeringens halvfärdiga, av sparskäl dikterade reformer är oförenliga med det program för den inre säkerheten som regeringen antog i juni 2012. Omläggningarna i Gränsbevakningsväsendets verksamhet medför indragningar av tjänster i norr och omintetgör myndighetssamarbete särskilt i glesbygden. Regeringen bör med det snaraste lämna riksdagen en redogörelse om den inre säkerheten.

Pengarna från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden under programperioden 2014—2020 bör fördelas rättvist mellan regionerna i Finland enligt förtjänstprincipen.

Regeringen fördjupar kommunsegregationen

Statsminister Jyrki Katainens regering utmålar i sitt program "Ett öppet, rättvist och djärvt Finland". Det löftet bryter regeringen galant mot. Den talar om ett välfärdssamhälle utan att förstå att kärnan i det samhället består av välfärdstjänster som kommunerna satts att organisera.

Till följd av regeringens kommunpolitik håller det ekonomiska gapet mellan kommunerna på att vidgas. I stället för att försöka stävja segregationen har regeringen medvetet drivit på den genom att göra brutala, jämnstora nedskärningar i statsandelarna och göra ingrepp i ett av statsandelssystemets fundamentala element, nämligen uteslutit fastighetsskatten ur systemet för skatteinkomstbaserad utjämning av statsandelar.

Resultatet av alla ändringar är att det finns kommuner som enligt uträkningar t.o.m. kunde sänka kommunalskattesatsen med flera procentenheter, men i gengäld finns det också kommuner som inte kan undgå en drastisk höjning av kommunalskatten. Det här beror på att det skiljer stort mellan kommunerna när det gäller kommunbornas beskattningsbara förvärvsinkomster, antalet fastigheter och värdet på dem samt antalet företag som betalar samfundsskatt. Det finns ett statsandelssystem som jämnar ut skillnaderna genom att jämna ut statsandelarna utifrån de genomsnittliga skatteinkomsterna, men det systemet håller regeringen medvetet på att sabotera till förmån för kommuner med starkare skatteunderlag.

Mått enligt höjningstryck på kommunalskatten skiljer det med inte mindre än sex procentenheter mellan de yttersta polerna och det enbart på grund av regeringens beslut om statsandelssystemet. Gapet i fråga om kommunalskattesatsen mellan dessa ytterligheter hotar växa till ca åtta procent under den pågående valperioden. Det ger en oförskönad bild av hur ansvarslös regeringen är i sin kommunpolitik.

I sitt utlåtande i november 2011 om den ändring av statsandelslagen som gav startskottet för nedskärningar och uteslöt fastighetsskatten från utjämnningen av statsandelar konstaterade grundlagsutskottet följande: "förvaltningsutskottet bör skriva in i sitt betänkande att finansministeriet är skyldigt att noga bevaka vilka konsekvenser reformerna har för olika kommuner och invånarnas tillgång till service. I förekommande fall måste regeringen lägga fram förslag för att undanröja allvarliga snedvridningar i likabehandlingen."

I det färskta rambeslutet skär regeringen redan för tredje gången i kommunernas statsandelar. Den andra nedskärningsomgången, som beslutades för ett år sedan och genomfördes i början av detta år, gick aldrig till grundlagsutskottet för bedömning eftersom regeringspartierna torpederade Centerns förslag.

Centerns utskottsgrupp kräver att de beslutade nedskärningarna av statsandelarna för kommunal service hänskjuts till grundlagsutskottet för bedömning.

Regeringen äventyrar jämlika bastjänster

Under den här valperioden drar regeringen ner på de statsandelar till kommunerna som är avsedda för lagfästa tjänster med minst 3 811 miljoner euro. Dessutom minskar indexfrysningen 2013—2014 av statsandelarna för undervisning och kultur statsandelarnas köpkraft med ungefär 100 miljoner euro. Regeringsprogrammet lägger inget tak för nedskärningarna i statsandelarna. Tvärtom nämns de som ett specifikt sparobjekt.

Merparten av kommunerna har till följd av regeringens beslut tvingats anpassa sina funktioner genom att höja kommunalskattesatsen, gallra i servicenätet eller ta lån. Under de närmaste åren kommer snart sagt alla kommuner att vara i trångmål. Allt fler kommuner kommer att tvingas permittera sin personal.

Till följd av regeringens göranden och låtanden nödgas kommunerna fundera var de ska lyckas vaska fram lönepengar för ca 35 000 serviceanställda, t.ex. läkare, sjukskötare, socialarbetare, lärare, lokalvårdare och kokerskor.

Som lösning på problemet erbjuder regeringen kommunfusioner utan att fatta att det inte blir ett dugg bättre av att slå samman kommuner med liknande skatteunderlag, befolkningsstruktur och servicebehov. Det råder stor obalans mellan kommunernas arbetsmängd och den finansiella tilldelningen. Staten måste också framöver ta ansvar för finansieringen av basservicen.

Ett dåligt statsfinansiellt läge räcker inte som argument för nedskärningar i statsandelarna. Statsfinanser och kommunekonomi ingår vardera i den offentliga ekonomin som internationella kreditvärderingsföretag håller ögonen på. Den offentliga sektorns finanser blir inte bättre av att man, som regeringen förefaller göra, försöker gömma underskottet i statsfinanserna i kommunekonomin. Nedskärningarna i den kommunala servicen leder ofrånkomligen till höjd kommunalskatt och högre skattetryck, vilket i sin tur tär på medborgarnas köpkraft och drabbar den totala konsumtionen. I och med att exportindustrin dras med problem har den inhemska konsumtionen allt mer tagit över som ekonomisk motor.

I praktiken håller regeringen på att via kommunekonomin skyffla över sina tillkortakommanden i den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken på servicebehövande människor ute i kommunerna. Familjer, barn, unga, sjuka, äldre och arbetslösa drabbas värst. Alltså människor som inte har tillgång till exempelvis företagshälsovård eller har råd att söka privat.

Centerns utskottsgrupp anser att regeringen utmanar, om inte redan rentav bryter mot, den ur grundlagen härledda principen om finansieringsansvar. Enligt den principen ska staten bära sitt ansvar för att kommunerna har reella möjligheter att handha sina lagfästa uppgifter, framför allt tillhandahålla tillräckliga vård- och omsorgstjänster och kulturella tjänster i enlighet med grundlagen. Genom att skrota det statsandelssystem som är avsett för finansiering av kommunal service och som jämnar ut skillnaderna mellan kommunerna äventyrar regeringen de tjänster som kommunbor runtom i landet behöver.

Regeringen förskönar de ekonomiska siffrorna

I ramredogörelsen sägs mycket sådant som gäller kommunerna men vars sanningshalt kan ifrågasättas.

"Kommunreformen stöds genom att man finansierar understöden för kommunsammanslagningar och utredningarna om dem" utlovar redogörelsen. "Dessutom kompenseras de förlorade statsandelarna helt med statsmedel." I sitt yttrande till förvaltningsutskottet hävdar Finlands Kommunförbund att kommunernas statsandelar inte kommer att användas till att finansiera understöden för kommunsammanslagningar. Och ändå säger regeringen i den proposition med förslag till kommunstrukturlag som styr kommunreformen att det lagts ett tak på 200 miljoner euro för sammanslagningsunderstöd för perioderna 2012—2015 och 2016—2019. Om taket överskrids används för finansieringen statsandelar som är avsedda för kommunal service. Dessutom har det satts en tidsfrist på 3—6 år för kompensation för förlust av statsandel beroende på vilket år kommunerna går samman. Kompensationen upphör i varje händelse 2019.

Ramredogörelsen förutspår att skatteinkomsterna och statsandelarna kommer att öka i snitt med ca tre procentenheter per år under ramperioden. Prognosen förefaller vara överoptimistisk. Sammantagna har kommunernas skatteinkomster praktiskt taget stampat på stället de senaste åren. Till råga på allt tar regeringen till storsläggan i sina nedskärningar av statsandelarna till kommunerna. Nästa år kommer den ekonomiska tillväxten att vara minimal och arbetslösheten förutspås växa; det här påverkar kommunernas skatteutfall negativt.

Man räknar med att kommunernas omkostnader i snitt kommer att öka med endast 3,6 procentenheter per år. Vad denna kalkyl bygger på sägs det ingenting om i ramredogörelsen. En så här liten tillväxt i omkostnaderna har vi inte sett en enda gång på 2000-talet. Enligt t.ex. de preliminära bokslutsuppgifterna ökade omkostnaderna med 5,3 procentenheter i fjol. Och då står regeringen i beråd att påföra kommunerna nya förpliktelser. Höstens löneuppgörelse och den fem-

åriga anställningsgarantin vid kommunfusioner sätter ytterligare press på kommunerna.

Ramredogörelsen talar om ett åtgärdsprogram 2014—2017 som ska minska kommunernas lagfästa skyldigheter och därigenom ge en besparing på en miljard euro. Det är ett behjärtansvärt mål men helt taget ur det blå. I praktiken betyder det bara att man rensar i normerna för hur servicen ska organiseras utan att kommunernas börda minskar för det. Tidsplanen lades under rammanglingen fast så att det är nästa regering som får ta ansvar för projektet.

Lönekostnaderna för serviceanställda är den största utgiftsposten för kommunerna. I ramredogörelsen står det: "Det antas att antalet anställda inom den kommunala sektorn håller sig på 2011 års nivå och att den kalkylerade ökningen av det servicebehov som härletts på demografiska grunder kan mötas med hjälp av köpta tjänster". Alltså kommer de kommunalt anställda åtminstone inte att minska i antal.

Ett som åtminstone är säkert är att regeringen ökar kommunernas arbetsbörda när de långtidsarbetslösa 2015 blir ett kommunalt ansvar. Enligt experter kan det bli fråga om belopp upp till 300 miljoner euro. Det är ingen liten uppgift staten lägger på kommunernas redan nedtyngda axlar.

Centerns utskottsgrupp kräver att basserviceprogrammet i ramredogörelsen framöver står på en tillförlitlig grund, inte byggs upp utifrån drömmar. Genom att måla upp rosenröda framtidsvisioner ger regeringen sig själv fullmakt att skära ner på finansieringen till kommunerna och överföra av sina egna uppgifter på kommunerna för att generera automatiska statsfinansiella besparingar och tvinga fram kommunsammanslagningar.

Regeringens kommunreform är en enda stor bluff

Kommunreformen, som ska få mer än 200 kommuner att försvinna, utgör den sorgliga kulminationen på regeringens flummiga kommunpolitik. Det väsentligaste, människorna och deras behov av tjänster, har fått ge vika för det med re-

geringspartiernas ideologi harmonierande kommunstrukturmålet.

Regeringen avbröt den tidigare kommun- och servicestrukturreformen. Reformarbetet ute i kommunerna har legat nere redan i två år. Förvirringen har lett till att kommunernas omkostnader skjutit i höjden och servicen försämrats.

Statsminister- och kommunministerpartiet Samlingspartiet lovade i riksdagsvals-kampanjen 2011 minska antalet kommuner till ca hundra, vilket skulle minska hållbarhetsunderskottet i de offentliga finanserna med fyra miljarder euro. Alla experter har ansett att det inte finns något belägg för ett sådant påstående. Mycket snart fick regeringen, även Samlingspartiet, lov att erkänna att kommunreformen inte genererar några besparingar.

Vad finns det då längre för grunder för en kommunreform? Varför försöker man med våld skapa Europas största kommuner hos oss, vi som är det glesast befolkade landet i Europa? De frågorna har regeringen inte kunnat svara på. Ingen bedömning av ekonomiska eller andra konsekvenser ingår i det till riksdagen lämnade förslaget till kommunstrukturlag, som styr kommunreformen. Förslaget är bara en kopia av regeringsprogrammets högflygande ambitioner med vidhängande reklamfloskler.

Regeringen har utestängt oppositionen och ledande kommunexperter från kommunreformen. Den har nonchalerat de yttranden som merparten av kommunerna kommit med om de nya kommunkartorna och utkastet till kommunstrukturlag. Kommunerna har i princip varit förbjudna att samarbeta och utveckla ett samarbete. Justitiekanslern har redan två gånger anmärkt på att regeringens metoder vid kommunreformen inte är lagenliga. Flera rättslärda menar att policyn i kommunreformen rentav strider mot grundlagen, t.ex. det att man använder nedskärningar i statsandelarna som en tumskruv för att tvinga fram kommunfusioner och att social- och hälsovården ska ordnas utifrån principen om ansvarskommun.

Bristen på förtroende mellan stat och kommuner och även mellan kommuner, särskilt mellan stora städer och kranskommuner/landsortskom-

muner, är den sämsta tänkbara premisen för det förestående reformarbetet - oavsett om det gäller kommunstrukturer, interkommunalt samarbete eller ett nytt social- och hälsovårdssystem. Den enda som bär skulden till detta är statsminister Jyrki Katainen och hans regering vars arroganta agerande saknar motstycke. Det är skandalöst att alla aktuella, kommunalt inriktade reformer, t.o.m. social- och hälsovårdsreformen, främst används som en hävstång för att putta fram kommunfusioner.

Experter hävdar att regeringens policy i kommunreformsfrågan kommer att få negativa konsekvenser. Boende, service och beslutsfattande kommer att koncentreras. Närservicen i kranskommunerna försämrats och längre ut i periferin körs den helt ner. Regeringen bryter gladeligen mot Europeiska stadgan om lokal självstyrelse och ifrågasätter vars och ens grundlagsfästa rätt att få tillräckliga social-, hälso- och sjukvårdstjänster och kulturella tjänster.

Sannolikt är regeringens kommunreform enbart en dimridå som döljer regeringspartiernas försök att rubba samhällsstrukturen och bilda 10–15 centrumstäder. Regeringen använder reformen också som ett maktpolitiskt instrument.

Storkommunreformen drabbar med enorm kraft närapå två miljoner människor bosatta i tätorter, på landsbygden och i glesbygden. Det kan Centern inte svälja. Det är inte bara omänskligt utan också slöseri med offentliga medel om man samtidigt medvetet kör ner en fungerande infrastruktur och startar upp ny i stället.

Centerns utskottsgrupp anser att regeringen hamnat i en återvändsgränd med sin kommunreform. Reformen har inte vunnit allmän acceptans och saknar expertstöd. Det är inte lönt att driva en reform som inte för med sig något gott utan snarare kör in en kil mellan medborgarna. Centern har presenterat sitt eget reformalternativ, hemkommuns-landsskapsmodellen, som fått tummen upp av experter på kommunalförvaltning och social- och hälsovård och av rättslärda. Där står människan och hennes servicebehov i centrum. Den rubbar inte de kommunala förvaltningsstrukturerna utan koncentrerar sig på nya servicestrukturer och serviceprocesser. Den le-

der till effektivare verksamhet, vilket är A och O för en hållbar kommunekonomi.

Regeringens kommunreform, social- och hälsovårdsreform och nedskärningar och ändringar i statsandelssystemet bryter enligt Centerns utskottsgrupp mot den grundlagsfästa jämlikhetsprincipen, principen om finansieringsansvar och vars och en rätt till tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster och kulturella tjänster. Därför behöver det med det snaraste göras en sammantagen konstitutionell bedömning av regeringen Katainens kommunpolitik, alltså kommun- samt social- och hälsovårdsreformen plus kommunfinansieringen.

Reformerna inom polisförvaltningen och Gränsbevakningsväsendet naggar på den inre säkerheten.

Den pågående reformen av polisförvaltningen, Pora 3-projektet, är den tredje i raden inom loppet av några år. Sparmålet för Pora 3 är orealistisk, 25-30 miljoner euro. Tanken är att resurser ska avsättas för polisens fältarbete. Men till följd av regeringens vägval sväller Polisstyrelsen ut ytterligare när den bl.a. får en ny trafikledningscentral och tillförs resurser från regionförvaltningsverken.

Den långvariga underdimensioneringen av polisens resurser beror i hög grad på brister i inrikesministeriets och polisens egna planerings- och uppföljningssystem. Penningbristen har varit konstant, trots att ledningen för inrikesministeriet och polisförvaltningen varje år bedyrat att problemen är övergående. Polisens ekonomiska problem löser man inte genom att lägga ner rörliga polisen, polisdistrikt och lokala poliskontor. Man bör tvärtom bestämma hur många patrullerande poliser som behövs och sedan anvisa de nödvändiga resurserna.

Om målen för Pora 3 inte uppfylls räcker det inte länge innan polisens service måste centraliseras kraftigt, tillgången till sådan service på lika villkor försämrars runtom i landet och anta-

let patrullerande poliser minskar med 300-400 årsverken. De patrullerande polisernas synlighet och service skulle försämrars i hela Finland, inte minst i glesbygden och här finns inga kompenserande lösningar att sätta in.

Det blir svårare att bedriva myndighetssamarbete när regeringen beslutat lägga ner gränsbevakningsstationer i norr. Det utgör ett hot mot den inre säkerheten, speciellt i glesbygden i landets nordliga delar.

Centerns utskottsgrupp anser att Pora 3-projektet inte bör slutföras förrän en grundlig analys av de två föregående Pora-projektens effekter gjorts. Eftersom regeringen under denna valperiod vidtagit sparåtgärder i strid med programmet för den inre säkerheten, som regeringen antog i juni 2012, anser Centerns utskottsgrupp att regeringen med det snaraste ska lämna riksdagen en redogörelse om den inre säkerheten.

EU-stöden för regional utveckling bör fördelas enligt förtjänstprincipen

Pengarna från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden bör fördelas mellan regionerna i Finland enligt förtjänstprincipen. Eftersom Finland får programpengar från EU huvudsakligen på grundval av förhållandena i östra och norra Finland bör dessa regioner få pengar i korrelation med detta.

I och med att programstöden minskar med en fjärdedel och då den nationella medfinansieringen enligt rambeslutet är lika stor som EU-finansieringen, är det ytterst viktigt att pengarna fördelas uteslutande enligt landskapens egna prioriteringar för att åtgärdsvalet ska träffa rätt och ge bästa möjliga effekt.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan i sitt betänkande om ramarna för statsfinanserna 2014—2017.

Avvikande mening 2

FvUU 4/2013 rd — SRR 3/2013 rd, SRR 4/2013 rd

Helsingfors den 3 maj 2013

Elsi Katainen /cent
Timo V. Korhonen /cent
Markus Lohi /cent